

הלכות מעשר פרק י

א. המקבל עליו להיות נאמן על המעשרות, ולא יהיו פרותיו דמאי צריך להיות מעשר את שהוא אוכל, ואת שהוא מוכר, ואת שהוא לוקח; ואינו מתארח אצל עם הארץ. וצריך שיקבל עליו דברים אלו ברבים; וכשיבואו עדים נאמנין שקבל דברים אלו ברבים, ושהוא רגיל בהם תמיד הרי זה נאמן על פרותיו לומר מעשרין.

ב. כל תלמיד חכמים נאמן לעולם, ואינו צריך בדיקה אחריו; ובניו ובני ביתו ועבדיו ואשתו שלתלמיד חכמים, הרי הן כתלמיד חכמים ונאמנין.

ג. תלמיד חכמים שמת, והניח פרות אפלו ביום כנסן, הרי הן בחזקת מתקנין.

ד. בת עם הארץ או אשתו שנשאת לחבר, ועבדו שנמכר לחבר צריכין לקבל עליהם בתחלה; ובת חבר או אשתו שנשאת לעם הארץ, ועבדו שנמכר לעם הארץ הרי אלו בחזקתן ונאמנין, עד שיחשדו.

ה. בנו או עבדו שלחבר שהיו למודין אצל עם הארץ, צריכין לקבל. בנו או עבדו שלעם הארץ שהן למודין אצל חבר כל זמן שהן אצל החבר, הרי הן כחבר; יצאו, הרי הן כעם הארץ.

ו. מי שאינו נאמן, והיה אחד מבניו או מעבדיו נאמן, או אחד ממשפחתו לוקחין ממנו ואוכלין על פיהן, ואין חוששין לדבר. היה הוא נאמן, ואשתו אינה נאמנת לוקחין ממנו, ואין מתארחין אצלו. היתה אשתו נאמנת, והוא אינו נאמן מתארחין אצלו, ואין לוקחין ממנו. ותבוא מארה למי שאשתו נאמנת, והוא אינו נאמן.

ז. לא ישמש חבר, לא במשתה עם הארץ ולא בסעודתו אלא אם כן היה הכל מעשר ומתקן מתחת ידו; לפיכך הרואה חבר משמש במשתה עם הארץ או בסעודתו, הרי הכל בחזקת מעשר. ראוהו מסב עם עמי הארץ אין הסעודה בחזקת מעשרת, שמה החבר על תנאין שבלבו הוא סומך.

ח. כשם שאדם סועד אצל עם הארץ, וסומך על תנאו כך הוא צריך להיות מתנה על בנו, ואפלו היה בנו במקום אחר; אבל אינו צריך להיות מתנה על אחר חוץ מבנו, ואפלו היה עמו במשתה. לפיכך בן חבר שהיה מסב במשתה עם הארץ אין הסעודה בחזקת מעשרת, שמה אביו התנה עליו.

ט. עם הארץ שנתן מעה לחבר, ואמר לו, קח לי אגדת ירק אחת, או גלסקה אחת לוקח לו סתם, ופטור מלעשר; ואם החליף את המעה, חייב לעשר ואחר כך יביא לו. ואם פרש החבר, ולא לקח סתם אלא אמר לחנוני, אגדה זו שאני לוקח ממך לחברי אני קונה אותה, וזו לעצמי אני קונה אותה זו שלקח לעצמו, חייב לעשר אותה; וזו שלקח לחברו, אינו חייב לעשר אותה. ואם נתערבו, אפלו נתערבה אחת שלו במאה שלחברו מתקן הכל דמאי, ואחר כך יתן לחברו ששלחו לקח לו.

י. חמשה שאמרו לאחד, צא והבא לנו חמש אגדות שלירק, והביא לכל אחד ואחד בפני עצמו חברים שבהן, אין צריכין

לַעֲשׂוֹר אֵלֶּא עַל חֶלְקוֹ בְּלֶכֶד ; הִבִּיא לָהֶן בְּעֶרְבּוֹב חֲבֵרִים שְׂבָהֶם,
צָרִיכִין לַעֲשׂוֹר עַל הַכֹּל.

יא. עַם הָאָרֶץ שְׂאָמַר לְחֵבֵר, צֵא וּלְקַט לִי תְּאֲנִים מִתְּאֲנִיתִי
אוֹכֵל מִהֵן הַחֵבֵר עָרֵאִי, וּמַעֲשֹׁן דְּמֵאִי. וְאִם אָמַר הַחֵבֵר לַעֲמֵ
הָאָרֶץ לְלַקֵּט לוֹ, וְשָׁמַע חֵבֵר אַחֵר הָרִי הַחֵבֵר הָאֲחֵר אוֹכֵל, וְאִינוּ
צָרִיךְ לַעֲשׂוֹר : שְׂאִין הַחֵבֵר מוֹצִיא דְּבָר שְׂאִינוּ מִתְּקֵן מִתַּחַת יָדוֹ,
וְחִזְקָתוֹ שֶׁהַפְּרִישׁ עָלֶיהֶן מִמָּקוֹם אַחֵר. אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִחְשְׁדוּ
חֲבֵרִים לְתֵרֵם שְׁלֹא מִן הַמָּקֶף כְּדִי לְסַלֵּק הַמִּכְשׁוֹל מִלִּפְנֵי עַם
הָאָרֶץ, תּוֹרְמִין.

יב. מִתֵּר לְהֶאֱכִיל אֶת הָעֲנִיִּים וְאֶת הָאוֹרְחִים דְּמֵאִי, וְצָרִיךְ
לְהוֹדִיעֵן ; וְהָעֲנִי עֲצֻמוֹ, וְהָאוֹרֵחַ אִם רָצָה לְתַקֵּן, מִתְּקֵן. גִּבְּאִי
צְדָקָה גּוֹבִין סֵתָם מִכָּל אָדָם, וּמִחֲלָקִים סֵתָם ; וְהָרוֹצֵה לְתַקֵּן,
יִתְקֵן.

יג. רוֹפֵא חֵבֵר שֶׁהָיָה מֵאֲכִיל לְחוּלָה עַם הָאָרֶץ מִפְּרוֹת עַם הָאָרֶץ
נוֹתֵן לְתוֹךְ יָדוֹ, אֲבָל לֹא לְתוֹךְ פִּיו ; וְאִם הָיָה הַדְּמֵאִי שְׁלֹרּוֹפֵא,
וְאִפְלוּ לְתוֹךְ יָדוֹ לֹא יִתֵּן. וְכֵן אִם יָדַע שֶׁהוּא טָבֵל וְדֵאִי, אִפְלוּ
לְתוֹךְ יָדוֹ אֶסּוֹר.